

обезчести съ никакви безчестни дѣла“. Тѣзи думи бѣха евангелие за всички хъшове, за Стефанъ Караджа тѣ имаха смисълъ на религия. Отъ негови съвременници знаемъ, че той е ходѣлъ съ цепеница въ ржка изъ съмнителниѣ ханища да „хока момчетата“, които се отдавали на разгулъ и пиянство. А въ правилата, които той наедно съ Хаджи Димитъръ даде на четниците си за държанието имъ въ поробеното отечество, подъ страхъ на наказание съ смъртъ, строго имъ се забраняваше да крадатъ и да оскверняватъ мирната рая.

Доколко Стефанъ Караджа бѣ овладѣнъ отъ националната идея, ни показва и следното обстоятелство. Решилъ да замине за Букурещъ, той полага усилия и успѣва да задоми сестра си, като махва съ ржка на всичко друго, дори изоставя своята изгорница Василка Михайлова. Въ „До моето първо либе“ Христо Ботевъ се изповѣдва, че зовѣтъ на борбата е предопредѣлилъ жертва и подвигъ, — Стефанъ Караджа направи тази скжпа за него жертва, въпрѣки че малцина знаеха за нея. Той бѣ погълнатъ цѣлъ отъ светостѣта на великото дѣло, въ което единствено виждаше своето призвание. Нищо друго не съществуваше за него, освенъ воля за борба и жажда за свобода.

Други сведения за Стефанъ Караджа намираме сжщо така и у Христо Македонски, неговъ подчиненъ по онова време, виденъ революционеръ: „Колкото тактиченъ майсторъ, решителенъ и смѣлъ бѣ въ сраженията, каза той — толкова нѣженъ и ободрителенъ бѣ тогава, когато имахме нужда отъ насърчение, отъ окуражаване, отъ блага дума, отъ припомняне величавостѣта на нашето дѣло, което немилостиво искаше отъ насъ такава жертва“. За своя воевода той казваше още, че билъ „душа на четата, офицерина“ въ предприятия походъ.

Възторгътъ отъ личностѣта на Стефанъ Караджа е билъ извънредно голѣмъ срѣдъ неговитѣ съвременници. Революционерътъ А. Обретеновъ казва за него: „Пламъкъ и огънь бѣше нашиятъ подвойвода, както го наричатъ“. А Христо Македонски се изповѣдва: „Той бѣ страшна хала. Такъвъ решителенъ и страшенъ човѣкъ не съмъ срѣщалъ до този часъ“. Обаянието, което Стефанъ Караджа бѣ внушилъ на съвременниците си, днесъ съ по-голѣма сила владѣе поколѣнията, — неговата геройска и мъченическа смъртъ направи отъ името и отъ живота му вълшебна легенда. Прави сж думитѣ на поета:

Караджата храбри, въ битките пръвъ,
мждрецъ въ съвета, орелъ въ планината,
на четата гордость, слава въ борбата...

ПЕЧО ГОСПОДИНОВЪ